

Kommentteja työllistämiskeskusteluun¹

Matti Tuomala

Professori

Tampereen yliopisto

Viimeisen 20–30 vuoden aikana ansiotuloerot ovat kasvaneet kaikissa kehittyneissä maissa joko palkkaerojen tai työttömyyden kasvun takia. Ilmiön syistä on käyty vilkasta keskustelua. Selitykseksi on tarjottu paremmin koulutettuja suosivaa informaatioteknologista muutosta työelämässä, kansainvälisen kaupan kasvua, ammattiliittojen vaikutusvallan heikkenemistä, siirtymää tehdasteollisuudesta palveluihin, jne. Suosituin näistä selityksistä on ollut paremmin koulutettuja suosiva teknologinen muutos. Yksinkertainen kysyntä/tarjonta-analyysi kertoo, miten tällainen teknologian muutos nostaa hyvin koulutettujen palkkoja ja painaa alas huonommin koulutetun väen palkkoja. Vaikka teknologia-hypoteesi on hallinnut tuloerojen kasvuselityksiä, se on kuitenkin evidenssin karttuessa osoittautumassa monella tavalla riittämättömäksi.

Piketty ja Saezin (2002) mukaan USA:n ansiotuloerojen muutosta tuo ilmiö ei selitä.

¹ Kiitän Petri Böckermania, Jukka Pirttilää ja Hannu Vartiasta hyvistä kommentteista ja Sören Blomquistia aiheeseen liittyvistä keskusteluista.

He pitävät tärkeimpänä tekijänä viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunutta sosiaalisten normien muuttumista, joka on mahdollistanut huippuansiotulojen huiman kasvun.

Teknologia-hypoteesia on myös käytetty selittämään sekä ansiotuloerojen että työttömyyden kasvua. Krugmanin (1994) mukaan markkinavoimat ovat tuottaneet palkkatuloerojen kasvua ja hyvinvointivaltio taas on omilla pyrkimyksillään yrittänyt kaventaa tuloeroja. Näiden kahden voiman yhteentörmäys on johtanut korkeampaan työttömyyteen (erityisesti Euroopassa). Atkinson (1999) antoi Krugmanin selitykselle nimen *transatlantic consensus*. USA:n palkkaerojen kasvulle ja Euroopan tuloerojen kasvulle olisi löydetty yhtenäinen selitys. Atkinson (2000) arvostelee ko. selitystä sekä teorian että empirian perusteella puutteelliseksi. Hän luonnehtii päättelyä osittais-/osittaistasapainotarinaksi, joka ei sano mitään työmarkkinoiden ja pääomamarkkinoiden keskinäisistä kytkennöistä. Krugman itsekin on hiljattain luopunut tästä selityksestä.

Acemoglu (2002) esittää sekä teoreettista että empiiristä tukea sille, että palkkaerojen

kasvua hillitsevät eurooppalaiset työmarkkina-instituutiot myös kannustavat investoimaan teknologiaan, joka lisää vähemmän koulutetun väen tuottavuutta. Hänen mukaansa tästä syystä teknologinen muutos ei olisi Euroopassa niin haitallinen vähemmän koulutetulle työvälle kuin USA:ssa. Näin ollen Acemoglun mukaan työttömyyden kasvu ei rajoitu vain matalapalkkaiseen työvoimaan. (Ks. myös Nickell-Bell, 1996).

Mielenkiintoinen piirre monissa Euroopan maissa – myös Suomessa 1990-luvun puoleenväliin asti – on ollut se, että saman aikaisesti kun työttömyys on kasvanut käytettävissä olevien tulojen erot ovat pysyneet melko vakaina. Näin ollen fiskaalinen (budjetin kautta) tulojen uudelleenjako on estänyt käytettävissä olevien tulojen erojen kasvun.

Selonteon vuoksi omaksumme teknologia-selityksen. Yritämme sen avulla verrata keskenään yleistä työllisyystukea, missä uudelleenjako tapahtuu työmarkkinoiden kautta, ja tulonsiirtojärjestelmää, missä fiskaalisen uudelleenjaon avulla on mahdollista pitää tuloerot vakaina. Ehkä tunnetuin ekonomistien puheenvuoro työllisyystuen puolesta on Helsingin EEA-kokouksessa 1993 Drezen ja Malinvaudin johdolla kirjattu dokumentti; Policy Initiative for Europe (Dreze-Malinvaud, 1994), missä he suosittelevat matalapalkka-alojen työllisyyttä parantavaksi keinoksi massiivista näiden alojen sova-maksujen tai verojen alentamista siirtämällä rahoitustaakkaa koulutetummalle työlle. Dreze-Malinvaud ehdotus ei ollut pelkästään työllisyystukikannanotto. Mukana oli myös voimakas suositus julkisen sektorin infrastruktuuri-investointien elvyttämisestä Euroopassa. Suomessa yleistä työllisyystuki-idea on pitänyt esillä Jouko Martikainen sekä hiljattain Pasi Holm ja Vesa Vihriälä.

Ekonomistien työkaluilla on helppo osoittaa, missä tilanteissa matalapalkkatyöpaikkojen subventointi on parempaa politiikkaa kuin tulonsiirtojen (työttömyyskorvauksien) maksaminen. Se on eräs tämän kirjoitelman tarkoituksesta. Samalla kysymme, miksi yleinen työllisyystuki ei ole saanut suurempaa poliittista suosiota. Edelleen kiinnitämme huomiota pääomatuloverotuksen rooliin työllisyystuki järjestelmän yhteydessä. Yleisen työllisyystuen onnistumiselle on tärkeää, miten pääomatuloa verotetaan suhteessa ylempiin ansiotuloihin. Suomalaisessa verotus- ja työllisyyskeskustelussa on täysin unohdettu julkisen sektorin työllisyyden merkitys. Tarkastelemme julkisen sektorin työllisyyttä osana työllisyyden parantamisstrategiaa.

Yleinen työllisyystuki ei toki ole ainoa työmarkkinoiden kautta toimiva uudelleenjako-keino. Myös ansiotulovähennys, jossa tuki tulee työntekijälle, jakaa varallisuutta työmarkkinainstituutioiden kautta.

1-sektorin malli

Analysoimme yksinkertaista kahden työntekijäryhmän mallia. N_1 on matalapalkkaisten määrä ja palkka eli työvoimakustannus $= w_1$, vastaavasti N_2 on korkeampipalkkaisten määrä ja palkka $= w_2 (> w_1)$, N_3 on työttömien määrä. $N_1 + N_2 + N_3 = 1$.

Talous tuottaa tuotosta x tuotantofunktion $x = H(N_1, N_2, K)$ mukaisesti, missä K on pääoma. Oletetaan kilpailevat työmarkkinat ja $N_3 = 0$ eli työttömyyttä ei ole. Tällöin $w_i = H_i(N_1, N_2, K)$, missä $H_i (i = 1, 2)$ eli palkka vastaa rajatuottavuutta. $r = H_K$ eli pääomakustannus. Työntarjonta oletetaan joustamattomaksi ja käytössä on suhteellinen verotus. Julkisen sektorin budjettirajoitus voidaan kir-

joittaa, $g = tH(N_1, N_1, K) = t(N_1w_1 + N_2w_2 + rK)$, missä t on veroaste ja g on eksogeeniset julkiset menot. Netto-tulot tai käytettävissä oleva tulo eri ryhmille ovat $c_1 = (1-t)w_1$ ja $c_2 = (1-t)w_2$.

Korkeamman tuottavuuden työntekijöitä suosiva teknologinen muutos ja muuttumaton tulosiirto/verojärjestelmä

Tarkastellaan seuraavaksi, mitä tapahtuu jos teknologia-hypoteesi pitää paikkansa. Uusi tuotantofunktio on nyt $M(N_1, N_2, K)$. Paremmiin koulutettuja työntekijöitä suosiva teknologinen muutoksen takia matalamman tuottavuuden alojen aiempi palkka on korkeampi kuin rajatuottavuus uudessa tilanteessa eli $w_1 > \bar{w}_1 = M_1(N_1, N_2, K)$ ja $w_2 = M_2(N_1, N_2, K)$. Jos matalapalkkaisten työvoimakustannukset pidetään tasolla w_1 , työttömyys kasvaa tässä ryhmässä. Jos taas ne painuvat $\bar{w}_1$:n, täystyöllisyys säilyy. Muuttumaton tulonsiirto/verojärjestelmä lisää käytettävissä olevien tulojen eroja eli $c_2 - \bar{c}_1 > c_2 - c_1$, ja julkiset menot supistuvat $\bar{g} = tM(N_1, N_2, K) = t(N_1\bar{w}_1 + N_2w_2 + rK)$. Tällainen kehitys mahdollistaisi ns. työssäkäyvien köyhien ryhmän synnyn. Vastaisiko yllähaamottelu kehitys USA:n ja Ison-Britannian viime vuosikymmenten kehitystä?

Tavoite:Tuloerot eivät saa kasvaa

Asetetaan tavoitteeksi, että käytettävissä olevien tulojen erot pysyvät ennallaan. Verrataan nyt yleistä työllisyystukea (TT) ja tulonsiirtomallia (TS) keskenään.

Tulonsiirto/verojärjestelmä; TS

Jos $w_1 = \bar{w}_1$, (esimerkiksi muuttumattomat so-

siaaliturvamaksut, minimipalkka (yleissitovuus) yms), työttömyys nousee 0:sta $N_3 = N_1 - \bar{N}_1$:teen. On luontevaa olettaa, että substituutiojousto eri ryhmien ei ole ääretön. Tällöin komplementtaarisuus eri tyyppisten töiden välillä alentaa myös ryhmän kaksi rajatuottavuutta. Näin ollen $w_2 > \bar{w}_2 = M_2(\bar{N}_1, N_2, K)$. Tuotos tässä tapauksessa voidaan esittää; $x(TS) = \bar{N}_1w_1 + N_2\bar{w}_2 + rK = M$.

Jos työttömyyden aiheuttama tuloerojen kasvu estetään, verojen on noustava t :stä $\bar{t}$:n jotta työttömyyskorvaukset voidaan rahoittaa. Vastaisiko tämä kuvaa Suomesta 1990 luvun puoleen väliin?

Työllisyystuki; TT

Hahmotetaan lyhyesti Dreze-Malinvaud -mallia (1994) (tai Phelps, 1994) tässä yksinkertaisessa asetelmassa. Pidetään edelleen kiinni tavoitteesta, että käytettävissä olevien tulojen erot pysyvät ennallaan.

Jos matalapalkkaisten työvoimakustannukset laskevat työllisyystuen seurauksena $\bar{w}_1$:n, täystyöllisyys säilyy. On selvää, että ollakseen tehokas työllisyystuen on koskettava sekä vanhoja ja uusia matalapalkkatyöpaikkoja. Nyt tuotos on työllisyystuen tapauksessa; $x(TT) = N_1\bar{w}_1 + N_2w_2 + rK = M(N_1, N_2, K)$. Eli havaitaan, että tuotos työllisyystuen tapauksessa on suurempi kuin tulonsiirtomallissa. Kaavana $x(TT) > x(TS) = \bar{N}_1w_1 + N_2\bar{w}_2 + rK = M(\bar{N}_1, N_2, K)$.

Matalapalkkaisten veroja on alennettava, jotta heidän nettotulonsa eivät laske. Korkeampipalkkaisten veroja (pääomatuloja verotetaan samalla tavalla kuin korkeampipalkkaisia eli $t_2 = t_r$) on taas nostettava, jotta tuloerot ja julkisten menojen osuudet pysyvät ennallaan.

Koska TT:ssä kokonaistuotos on suurempi kuin TS:ssä, on hyvin ilmeistä, että myös net-

totuloerojen ennallaan pitäminen tuottaa molemmille ryhmille korkeammat nettotulot TT:ssä kuin TS:ssä. Näin ollen jos pääomatuloja on mahdollista verottaa samalla tavalla kuin suurempia ansiotuloja, *matalapalkka-alojen subventointi tuottaa työllisyyden ja hyvinvoinnin kannalta paremman tuloksen kuin toimeentulon turvaaminen tulonsiirroin*. Kaikki tämä on tehtävissä tuloeroja kasvattamatta. Työllisyyden parantaminen ei siis edellytä tuloerojen kasvattamista, kuten eräät entiset ja nykyiset pankinjohtajat näyttävät ajattelevan

Entä jos pääomatuloa ei veroteta ollenkaan tai kuten Suomessa selvästi lievemmin kuin suurempia ansiotuloja ($t_2 > t_1$)? Tällöin on mahdollista, että tuet valuvat ylimääräisiin voittoihin pikemminkin kuin lisätyöpaikkoihin tai korkeamman tuottavuuden työntekijöille. Enää ei välttämättä päde, että TT dominoi TS.

Onko näin jo käynyt ilman subventioitakin voimakkaan kasvun aikana 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla? Tulonjakotilaston kanssa yhdenmukaisen kuvan 1990-luvun tapahtumista antaa Kauppalehdessä (24.10.2002) ollut kirjoitus Balance Consultingin tekemästä selvityksestä. Sen mukaan vakiintunutta liiketoimintaa harjoittavissa yrityksissä oman pääoman tuotto oli keskimäärin yli 20 prosenttia vuosina 1995–2001. Mielenkiintoisena yksityiskohtana selvitys osoittaa, että samana ajanjaksona asianajotoimistoissa omistajan pääomat ovat 11-kertaistuneet, mutta palkkamenot ovat supistuneet, jopa yli 22 prosenttia. On helppo yhtyä kirjoituksen esittämään ihmettelyyn ”miksi näin hyvillä tuottoprosentteilla ei ole syntynyt enemmän uusia työpaikkoja. Onko hyvä tuotto valunut omistajien voiton maksimointiin”? Tämäkin esimerkki vahvistaa käsitystä siitä, että verojärjestelmämme kannustaa pääomavaltuutusta työn kustannuksella. Suomalainen

verokeskustelu on vaiennut tästä aiheesta. Vanhasen hallituksen pääomaverouudistus ei korjaa tätä ongelmaa, joka johtuu perimmältään eriytetystä tulovero-järjestelmästä.

Miksi TS on ollut suosituampi kuin TT?

Jos työn kysynnän hintajousto olisi nolla, työllisyystuki olisi tehoton tapa edistää matalan tuottavuuden työllisyyttä. Mutta empiirinen tutkimus sekä meillä että muualla vakuuttaa että jousto on positiivinen. Matalamman tuottavuuden töissä jousto on vielä korkeampi kuin korkeamman tuottavuuden töissä. Tämä havainto jo yksistään osoittaa, että Sailaksen ryhmän suosittama yleinen veroale on selvästi tehoton tapa lisätä työllisyyttä. Suuret siirtymävaiheen kustannukset ovat varmasti merkittävä selitys yleisen työllisyystuen epäsuosiolle. Poliittiset kustannukset ovat suuret lyhytikäisille hallituksille. Sen sijaan mahdolliset voitot toteutuvat pitemmän ajan kuluttua. Kuten yllä vain pitkän aikavälin tasapainossa TT on halvempi kuin TS. Siirtymäjakso on rahoitettava jotenkin. Vaihtoehtoja ovat joko siirtämällä rahoitustaakkaa siirtymäjaksosta ajaksi korkeamman tuottavuuden ryhmälle, kuten Dreze-Malinvaud, tai/ja pääomatulojen verotuksen kiristäminen.

Kumpikin vaihtoehto näyttää poliittisesti hankalalta. EMU:n velkakriteeri on vielä entisestään vaikeuttanut ongelmaa. Lyhyen ajan velkaantuminen olisi varmasti monella tavalla helpompi keino kuin väliaikainen verojen korottaminen. Taustalla voi nähdä myös ideologisia syitä. Hintajärjestelmää ei pidetä pelkästään välineellisenä asiana (kuten useimmat ekonomistit). Vasemmisto pelkää pysyvän matalapalkkaluokan syntyä eikä pidä markkinameka-

nismin kautta tapahtuvasta fiskaalisesta manipuloinnista. Oikeisto taas haluaa korkeampituloisten veroja alas eikä pidä fiskaalisesta uudelleenjaosta ja progressiivista verotuksesta

Työllisyystuki vai ansiotulovähennys?

Jos eläisimme maailmassa, jossa ei olisi liike-toimikustannuksia, ei olisi mitään merkitystä annetaanko tuki työnantajalle vai saman suuruisena asioiden lisäyksenä työntekijälle. Todellisemmassa maailmassa esimerkiksi kannustinvaikutusten suhteen menettelyt eroavat. Kytkeytynä minimipalkkaan, joka estää palkkojen liikkumisen alaspäin, työntekijälle tuleva ansiotulovähennys nostaa ansioita, koska työnantaja ei voi vähentää palkkaa tukea vastaavalla määrällä. Tässä tapauksessa työnantajalla ei saata olla kannustinta lisätä työllisyyttä. Ansiotulovähennyksen etuna on taas se, että se toimii tuloverotuksen kautta. Näin tuen tarpeen tunnistaminen sujuu luotettavammin kuin työllisyystuessa. Ansiotulovähennys on myös hallinnollisesti halvempi. Työllistuen tapauksessa työnantaja tietää ketkä saavat tukea. Tuki antaa myös työnantajalle houkutuksen laskea palkkoja pitäen samalla tukea saamattomien työntekijöiden palkat reservaatiotasolla. Ansiotulovähennyksen tapauksessa työnantaja ei tiedä kuka saa tukea, koska työnantaja ei tiedä työntekijän kokonaistuloa. Työllisyystuki toimii ongelmattomasti täyspäiväisissä töissä. Ansiotulovähennys on taas sujuvampi osa-aikaisissa töissä. Se sallii ainakin periaatteessa työntekijöiden säilyttävän etunsa työaikoja sopeuttamalla.

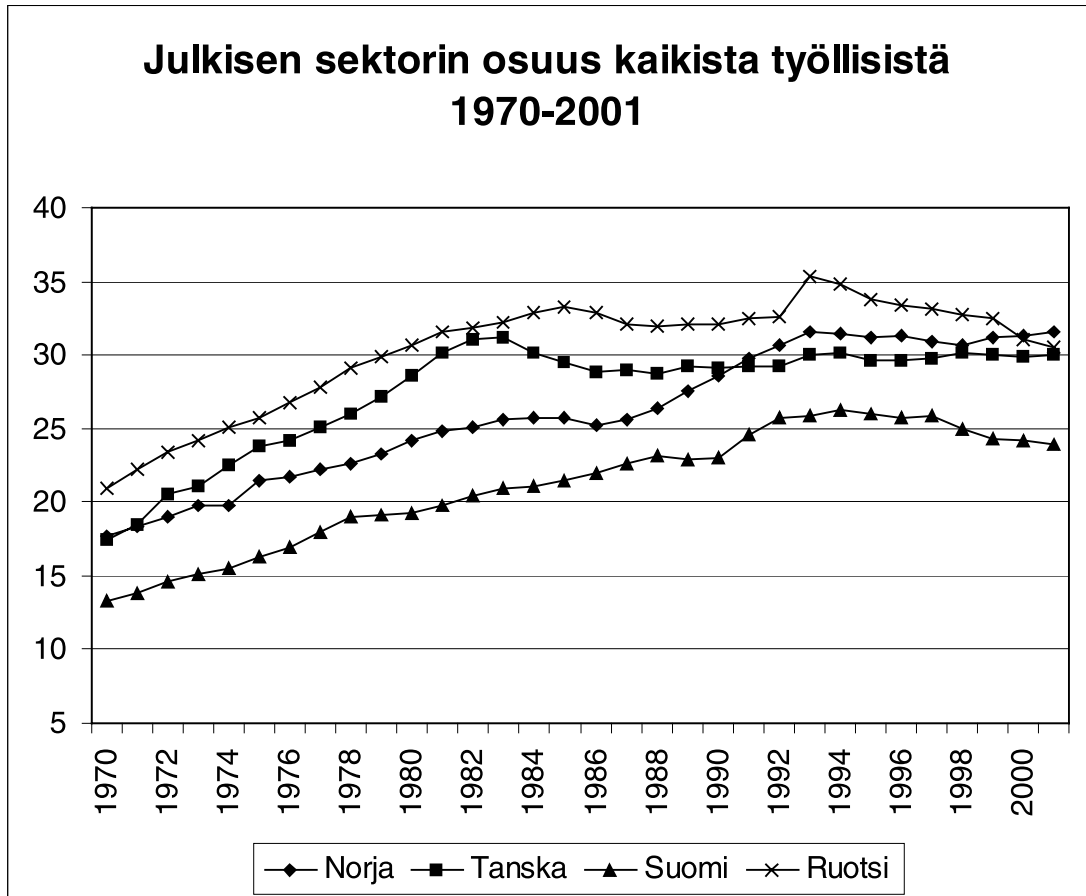
Julkisen sektorin työllisyys

Julkisen sektorin työllisyys ei ole saanut suomalaisessa keskustelussa juuri mitään huomiota. Sailaksen työllisyysryhmän olisi luullut lausuvan siitä jotakin. Tämä on kummallista, koska Suomessa julkisen sektorin rooli työllistäjänä on selkeästi matalampi kuin muissa pohjoismaissa (ks. kuvio 1a). Muissa pohjoismaissa julkisen sektorin osuus koko työllisyydestä on ollut viime vuodet 30% seutuvilla. Suomessa on jääty alle 25%.

Terveydenhoidon ja sosiaalipalvelujen julkisen tarjonta ei välttämättä edellytä, että niiden tuotanto tapahtuisi julkisen sektorin toimesta. Julkinen sektori voi olla tilaaja ja rahoittaja, sen ei välttämättä tarvitse olla tuottaja. Pohjoismaissa julkiset sektorit kuitenkin pääsääntöisesti tuottavat näitä palveluja. Kuviot 1a ja 1b osoittavat, että koulutuksen, terveydenhoidon ja hoivapalvelujen laaja tuotanto julkisen sektorin toimesta pohjoismaissa merkitsee myös sitä, että julkisen sektorin työllisyyden osuus on selvästi korkeampi Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa kuin muissa kehittyneissä maissa.

Laajennetaan yhden sektorin malli kahden sektorin malliksi. Yksityisen sektorin tuotannon, x , lisäksi otetaan mukaan julkinen sektori, joka tuottaa julkisesti tarjottua hyödykettä g . Julkisen sektorin tuotantofunktioon $G(n_1^g, n_2^g, K^g)$ missä K^g on julkisen sektorin pääoma-panos. Teknologia oletetaan samaksi molemmissa sektoreissa. Nyt $N_1 = n_1^x + n_1^g$, $N_2 = n_2^x + n_2^g$, $N_3 = n_3^x + n_3^g$. Jos korkeampipalkkaisia suosiva teknologinen muutos tapahtuu molemmilla sektoreilla, edellisen osion analyysi pätee edelleen. Sen sijaan vero- ja tulonsiirtojärjestelmän huomioiminen muuttaa tilannetta olennaisesti. Julkisen sektorin rooli työllistäjänä korostuu.

Kuvio 1a. Julkisen sektorin työllisyysosuus.

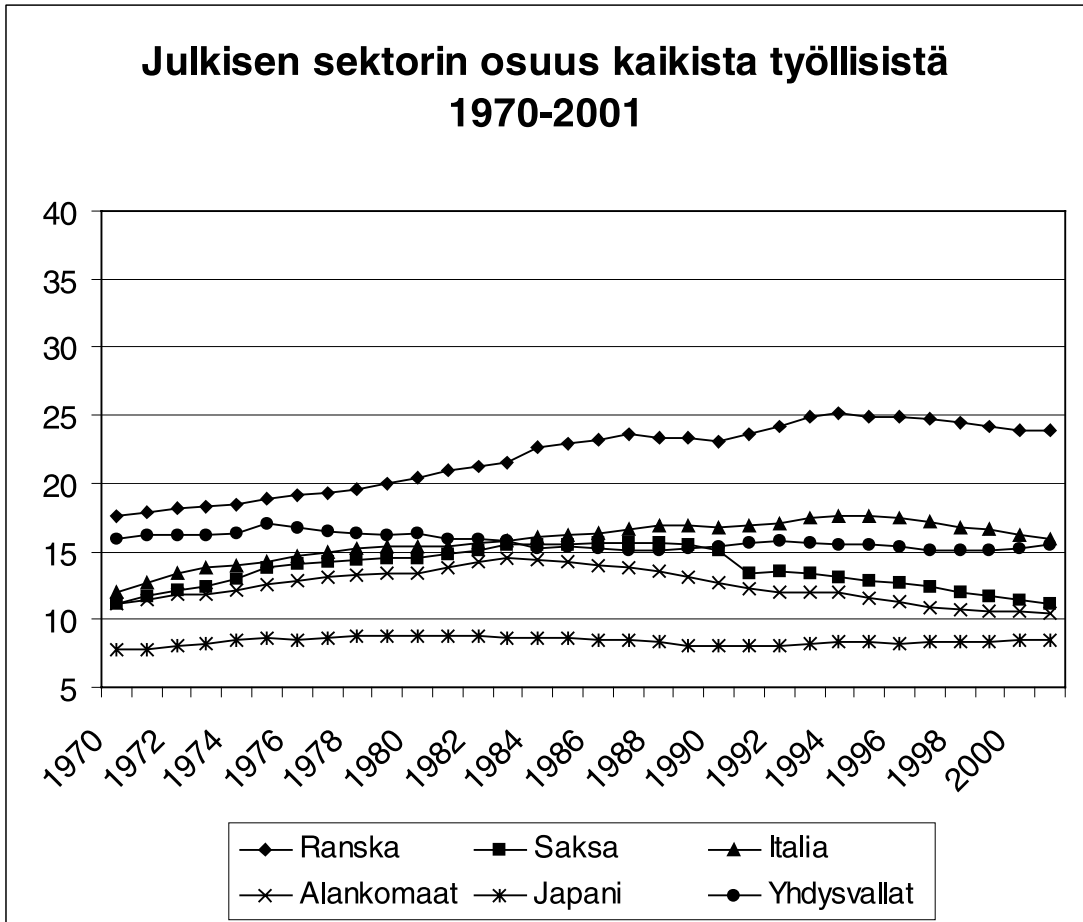
Eräs selitys pohjoismaiden (tosin Suomi poikkeaa muista pohjoismaista) korkeaan julkisen sektorin työllisyysosuuteen ja sitä kautta laajaan yksityishyödykkeiden tuotantoon voi olla epäsuora uudelleenjako, jota toteutetaan julkisen työllisyyden avulla. Roolin mahdollistaa se, että palkkaerot ovat keskeinen tuloerojen lähde, ja että julkinen sektori voi halutesaan vaikuttaa markkinatulemaan.

Tarkastellaan edelleen 2 tyypin ja 2 sektorin taloutta. (Pirttilä-Tuomala, 2002). Oletam-

me, että työn tarjonta ei enää ole joustamaton. Laaja uudelleenjako vero- ja tulonsiirtojärjestelmien kautta synnyttää vääristymiä, joita ekonomistit kutsuvat hyvinvointitappioksi. Olemme optimivero-ongelmassa. Julkisella tuotannolla ja työllisyydellä voi nyt olla vääristymiä lieventävä rooli.

Hieman täsmällisemmin: Maksamalla matalapalkkaryhmään kuuluville korkeampaa palkkaa (esim. minimipalkka), kuin mitä kustannusten minimointi edellyttää, pienentää julkis-

Kuvio 1b. Julkisen sektorin työllisyysosuus.

nen sektori veroja edeltäviä palkkaeroja ja näin lieventää kannustin- tai valikoitumisrajoitetta. Toisin sanoen julkinen sektorille saattaa olla kannattavaa poiketa tuotannontekijäyhdistelmästä, joka vastaisi kustannusten minimointia. Aikaisempaan kahden ryhmän tarkasteluun olemme tuoneet nyt endogeeniset palkat. Toisin sanoen bruttopalkat riippuvat ko. ryhmien työn tarjonnasta. Julkinen sektori voi työllistää esimerkiksi enemmän työntekijöitä, joita se ha-

luaa uudelleenjaossa suosia. Jos se haluaa suosia matalan tuottavuuden ryhmää, tämän ryhmän työn kysyntä kasvaa koko taloudessa (sekä yksityisellä että julkisella sektorilla) ja samoin ryhmän palkat nousevat molemmilla sektoreilla. Tätä kautta tarve fiskaaliselle, budjetin kautta, tapahtuvalle uudelleenjaolle pienenee. Näin ollen palkkoja tasaava politiikka voi parantaa molempien ryhmien hyvinvointia. Laaja yksityishyödykkeiden julkisen sektorin toimesta

tapahtuva tuotanto voi tätä kautta vähentää tulojen uudelleenjakopolitiikan tehokkuustapioita.

Julkinen sektori monopsonina

Monopsoni on saanut alamme oppikirjoissa ja tutkimuksessa verraten vähän huomiota. Ekonomistit ovat joko vaienneet siitä tai eivät ole pitäneet monopsonivoimaa mitenkään merkittävänä asiana. Alan Manningin (2003) kirja on toista mieltä. Manning esittää sekä teoreettista että empiiristä näyttöä monopsonivoiman merkittävydestä. Hän ei kuitenkaan käsittele julkisen sektorin monopsoni-roolia. Julkinen sektori on kuitenkin monelle työntekijälle monopsonin asemassa. Monessa ammatissa julkinen sektori on ainoa työnantaja. Talousteorian mukaan monopsoni-voiman pitäisi hillitä kustannuksia. Tästä lähtökohdasta on perusteltua kysyä onko esimerkiksi ulkoistamis- tai yksityistämispolitiikka ollut sekä kustannustehokkuuden että työllistämisen kannalta viisasta politiikka. Suomen terveydenhoidon sekajärjestelmä (sekoitus julkista ja yksityistä) on hyvä esimerkki. Vielä paremman kontrastin tarjoaa vertailu USA:n puhtaasti yksityinen vakuutusjärjestelmään nojaavan terveydenhoidon ja Kanadan julkinen terveydenhoitojärjestelmän välillä. Työvoimakustannukset ovat huomattavan paljon suuremmat USA:ssa kuin Kanadassa. Samoin muiden pohjoismaiden julkisten terveydenhoitojärjestelmien vertailu Suomen sekajärjestelmään ei mairittele meitä.

On merkillepantavaa, että julkinen sektori ei ole pelkästään työpanoksen suhteen monopsoni. Se on myös monien muiden panosten ainoa ostaja.

Lopuksi

Suomalaista työllisyyskeskustelua on hallinnut Sailaksen ryhmän raportti ja raportin saama erittäin myönteinen ja lähes kritiikitön vastaanotto valtamediassa. Tuossa keskustelussa on yleinen työllisyystuki saanut verraten vähän kannatusta. Julkisen sektorin työllisyyden roolia työllisyysasteen nostajana on lähes kokonaan vaiettu. Lähtökohdaksi on otettu, että työpaikat syntyvät vain yksityiseen sektoriin. Kireä verotuksemme on monella suulla tuomittu yhdeksi syypääksi suureen työttömyyteen. Verotukseen on vaadittu pikaista korjausta, jotta saamme työllisyyden 75 prosenttiin. Kuten edellä todettiin Sailaksen ryhmän keskeisin suositus – yleinen veroale – on tuon tavoitteen savuttamiseksi keinovalikoiman tehottomimmasta päästä.

Nykyistä USA:ta on pidetty dynaamisuuden perikuvana. Siellä verot ja sosiaaliedut eivät aseta esteitä työllistymiselle tai työllistämiselle. Näin väitetään. Kuitenkin esimerkiksi Tanskassa, jossa verot, julkiset menot ja julkisen sektorin työllisyys ovat huomattavasti korkeammat kuin meillä ja josta puuttuvat Nokian tapaiset menestystarinat (Legollakin on mennyt varsin vaatimattomasti viime vuosina), työllisyysaste on ollut viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan korkeampi kuin USA:ssa. Näyttää vahvasti siltä, että ideologiset painotukset hallitsevat suomalaista työllisyyskeskustelua. □

Kirjallisuus

- Acemoglu, D. (2002): Cross-Country Inequality Trends, NBER working paper 8836.
 Atkinson, A.B. (1999): "Is rising income inequality inevitable? A critique of the transatlantic consensus." WIDER annual lectures 3, Helsinki.

- Atkinson, A.B. (2000): 'The changing distribution of income: evidence and explanations', *German Economic Review* 1, 3–18.
- Dreze, J. and Malinvaud, E. (1994): Growth and employment. The scope of a European initiative, *European Economic Review* 38, 489–504.
- Krugman, P. (1994): Past and Prospective Causes of High Unemployment, Reducing Unemployment: Current Issues and Policy Options, Federal Reserve Bank of Kansas City.
- Manning, A. (2003): *Monopsony in Motion. Imperfect Competition in Labor Markets*. Princeton University Press.
- Nickell S. ja B. Bell (1996): The Collapse in Demand for the Unskilled and Unemployment Across the OECD, *Oxford Review of Economic Policy* vol. 11, 40–62.
- Phelps, E. (1994): Low-wage employment subsidies versus welfare state, *American Economic Review*, 84, 54–8.
- Piketty T. ja E. Saez (2002): Income Inequality in the United States, 1913–1998, *Quarterly Journal of Economics* 117, 1039–1073.
- Pirttilä, J. and Tuomala, M. (2002): Public versus private production decisions: redistribution and the size of the public sector, *julkaisematon käsikirjoitus*.